

מסכת יבמות דף י.

גמרא דף ט - א"ל לוי לרבי, מאי איריא דתני ט"ו, ליתני ט"ז?

והבין רבי מקושית לוי שכוונתו לאמו אנוסת אביו.

א"ל רבי, כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו,

בפלוגתא לא קמיירי, (אמו אנוסת אביו תלוי במחלוקת ר' יהודה ורבנן), לכן לא תני אמו אנוסת אביו במשנתנו.

קושית הגמ' - והאמר רב יהודה אמר רב, וכן תני רבי חייא, שבכל אחת מהט"ו עריות במשנתנו

יתקיים מה ששנינו במשנה דף כו. "האסורה לזה מותרת לזה, והאסורה לזה מותרת לזה",

וזה היא שאמרו "אחותה שהיא יבימתה או חולצת או מתייבמת",

ורב ספרא אמר ששייך לומר זה אפילו באשת אחיו שלא היה בעולמו אליבא דר' שמעון,

וא"כ מצינו שבפלוגתא קמיירי, דהא לרבנן דר' שמעון ליכא למימר אסורה לזה מותרת לזה באשת אחיו שלא היה בעולמו?

גמרא דף י. תירוץ א' של הגמ' - באמת בפלוגתא לא קמיירי ולכן לא תני אמו אנוסת אביו וכנ"ל,

ורבי אינו מסכים עם כללים האלו של רבי חייא,

וסבר רבי אין אומרים על העריות שבמשנתנו "בכולן אני קורא להם האסורה לזה...."

וזה שתני במשנתנו אשת אחיו שלא היה בעולמו, היינו בנולד ובסוף ייבם, שלכ"ע הוה ערוה...., ובפלוגתא לא קמיירי.

תירוץ ב' של הגמ' - רב אדא קרחינא קמיה דרב כהנא משמיה דרבא -

לעולם אית ליה לרבי הני כללי דר' חייא (ואינה קשיא דבפלוגתא קמיירי, שאה"נ י"ל שמשנתנו בפלוגתא),

ואפילו הכי דוקא משום כללים אלו, לא תני אמו אנוסת אביו במשנתנו,

דחדא משכחת לה, אבל תרתי לא משכחת לה,

דהיכא דאנס ב' אחיות, וילדה לו האחת לוי והאחת יהודה,

ונשא ראובן אנוסת אביו אמו של לוי, ושמעון נשא אנוסת אביו אמו של יהודה

ומתו ראובן ושמעון בלא בנים, שייך לומר "אחותה כשהיא יבימתה" וכו',

אבל לא "אסורה לזה מותרת לזה" ששתיים אסורות, אחת משום אמו ואחת משום אחות אמו,

והיכא דאנס ב' נכריות, שייך לומר "האסורה לזה מותרת לזה", אבל לא "אחותה כשהיא יבימתה"....

תירוץ ג' של הגמ' - רב אשי - לעולם הטעם אינה משום פלוגתא או משום כללים דרבי,

דאפילו אם בפלוגתא קמיירי, ולית ליה לרבי הני כללי דר' חייא,

אפ"ה ליכא למימר אמו אנוסת אביו, דזה שרבי אמר כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו

היינו משום דמשנתנו ר' יהודה דאסר באמו באנוסת אביו על כל האחים,

דקתני שש עריות חמורות מאלו שאינם יכולים לינשא לכל האחים, וא"כ נושאים אחרים, ולכן צרותיהן מותרות,

ואלו הן, אמו ואשת אביו...., וע"כ אמו היינו אנוסת אביו, דהא אמו שהיא אשת אביו כבר נכלל באשת אביו,

וא"כ מתניתין ר' יהודה היא דאסר אנוסת אביו על כל האחים, וא"כ שפיר לא תני אמו אנוסת אביו

במשנתנו של נשים שפוטרות צרותיהם וכו', דלא שייך נפילה לפני בנה לייבום.

מסכת יבמות דף י.

• גמרא הנ"ל בקיצור

<p>קושית הגמ'</p> <p>אמאי לא תני אנוסת אמו במשתינו, ומה ההסבר של רבי דאמר "כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו"?</p>	<p>תירוץ א' - גמרא</p> <p>רבי סבר שמשנתינו לאו בפלוגתא, ולכן לא תני אנוסת אמו דלא שייך אליבא דר' יהודה, ואין להקשות מכללי דר' חייא על משנתינו דבפלוגתא קמיירי, דלית ליה לרבי הני כללים של ר' חייא.</p>
<p>תירוץ ב' - רבא</p> <p>באמת רבי סבר דמשנתינו בפלוגתא, וסבר לה כהני כללי דר' חייא, ודוקא מטעם כללים אלו לא תני אמו אנוסת אביו, דהא לא שייך לומר אמו אנוסת אביו בשתי כללים של אסורה לזה וכו', ועוד באחותה כשהיא יבימתה וכו.</p>	<p>תירוץ ג' - רב אשי</p> <p>באמת רבי סבר דשייך פלוגתא במשתינו, ועוד לית ליה הני כללי דר' חייא, ואפ"ה לא תני אמו אנוסת אביו במשנתינו, שמשנתינו אליבא דר' יהודה, ואליבא דר' יהודה אינה שייך לנפול לפני בנה לייבום..</p>

<p>קושית הגמ' אמאי לא תני אנוסת אמו</p>	<p>משנתינו בפלוגתא, ואמו אנוסת אביו אליבא דרבנן ולא ר' יהודה</p>	<p>כללים של רבי חייא דשייך במשנתינו אליבא דר' שמעון ולא רבנן</p>	<p>משנתינו ר' יהודה וממילא אנוסת אביו אינה שייך למשנתינו</p>
<p>תירוץ א' - גמרא</p> <p>לאו בפלוגתא קמיירי ולכן לא תני אמו אנוסת אביו</p>	<p>לית ליה דר' חייא, ולכן אינה תלוי במחלוקת</p>	<p>לית ליה דר' חייא, ולכן אינה תלוי במחלוקת</p>	
<p>תירוץ ב' - רבא</p> <p>שפיר י"ל בפלוגתא קמיירי</p>	<p>אית ליה דר' חייא, ולא שייך אמו אנוסת אביו בכללים של ר' חייא</p>	<p>אית ליה דר' חייא, ולא שייך אמו אנוסת אביו בכללים של ר' חייא</p>	
<p>תירוץ ג' - רב אשי</p> <p>שפיר י"ל בפלוגתא קמיירי</p>	<p>לית ליה דר' חייא, ולכן מטעם זה שייך לומר אמו אנוסת אביו במשנתינו</p>	<p>משנתינו ר' יהודה, וא"כ ליכא למימר אמו אנוסת אביו</p>	

מסכת יבמות דף י

קושית הגמ' - לר' יהודה נמי משכחת לה דאי עבר אחיו מאביו ונסיב את אנוסת אביו ונפלה לייבום לפני בנה, וא"כ ליתני במשנתינו אמו אנוסת אביו היכא דעבר ונסיב אחיו מאביו....

תירוץ - דאי, לא קתני, דמשנתינו לא מיירי
באם עבר אדם ונשא אשה שלא כדין.

קושית הגמ' - בלא איסור נשואין של האח נמי משכחת לה כגון שיעקב אנס כלתו אשת ראובן והוליד ממנה שמעון, ומת ראובן בלא בנים, ונפלה לה קמי בנה, שהיא פטורה ופוטרת צרתה?

תירוץ - באחוותא דהתירא קמיירי, באחותה דאיסורא לא קמיירי,
דהיינו המשנה אינה עוסקת במקרים שבהם קשר האחוה
שבין האח המת לבין היבם נתהווה על ידי ביאת איסור.

בתחילה הקשה לוי לרבי אמאי לא תני אמו אנוסת אביו,
ואע"פ דהשיב רבי שאין לו מוח בקדקדו, לוי סבר דשייך לומר אמו אנוסת אביו אפילו לר' יהודה
במקום שעבר אחיו מאביו ונשא את אנוסת אביו, שלוי סבר דשפיר י"ל בנשואין של איסור.

ולכן לוי הגיה והוסיפה לאמו אנוסת אביו במשנתו, דתני לוי:

אמו פעמים פוטרת צרתה, ופעמים אינה פוטרת צרתה. כיצד?

היתה אמו נשואת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת, ואחיו לא תפסי קדושין בה,
שהרי אשת אב בכרת, ואין קדושין תופסין בחייבי כריתות, הלכך כשמת רשע זה,
לא נפלה זו לייבום לפני בנה, דלאו אשת אח הואי, ואינה פוטרת צרתה.

אבל היתה אמו אנוסת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת, שבזה קידושין תופסין בה,
שאפילו לר' יהודה, הקדושין תופסין בחייבי לאוים,
זו היא אמו שפוטרת צרתה.

ואע"פ ששנינו חמש עשרה, יש להוסיף שש עשרה.

מסכת יבמות דף י:

אחים		הוא		החולץ ליבמתו
צרה	חלוצה	צרה	חלוצה	וחזר וקדשה
חייבין כרת		חייב כרת	אינו חייב כרת	ר"ל
אינן חייבין כרת		אינו חייב כרת		ר' יוחנן

<p>א"ל ר"ל לר' יוחנן, ללוי דאמר דאי עבר ונסיב נמי קתני, לתני החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת בלא בנים, שהיא פטורה שיש עליה חיוב כרת, ופוטרת את צרתה?</p>
<p>ר"ל לשיטתו דיש חיוב כרת לכל האחים, דלר' יוחנן אינה קשיא בכלל, דלר' יוחנן חייבי לאוים נינהו האחים על החלוצה, ולא קיימא עליהו בכרת, וזקוקה היא להתייבם, ואין איסור לאו פוטרת מן החליצה, דהא מאחות אשה ילפינן שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת, הא בחייבי לאוים צריכה חליצה, וא"כ לא שייך למיתני החולץ יבמתו וחזר וקדשה.</p>
<p>ר' יוחנן מתרץ לדבריו של ר"ל דקיימא על האחים בכרת, אפ"ה ליכא למיתני במשנתינו משום שאינה בצרת צרה, דליכא למיתני בה הלכה צרתה ונשאת לאחד מן האחין, דהא לכולהו אסירא, דכל עריות דמתניתין על האחד מהן ערוה ועל שאר אחין מותרות, ומצי למיתני בה הלכה צרתה ונשאת לאחיו השני, אבל הכא כולהו אחין אסירי בתרוייהו.</p>

מאי טעמא ד....	
<p>אמר קרא "אשר לא יבנה", כיון שלא בנה, שוב לא יבנה, איהו הוא דקאי בלא יבנה, אבל אחיו כדקיימי, קיימי באיסור אשת אח ועלה דידה הוא דקאי בלא יבנה, הא צרה כדקיימי, קיימי באיסור אשת אח.</p>	ר"ל
<p>אינם בכרת, דמי איכא מידי דמעיקרא הרשות ביד כל האחים לעשות יבום, בין להחלוצה ובין לצרתה, והשתא משום דחליץ חד לחדא, קאי על צרה בכרת, וכן אחיו על כולהו בכרת, אלא החולץ הוא שליח של האחים, והחלוצה היא שליח של צרתה, וא"כ כולם אינם בכרת.</p>	ר' יוחנן

מסכת יבמות דף י:

**איתיביה ר' יוחנן לר"ל החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת, צריכה חליצה מן האחים,
בשלמא לר' יוחנן דחייבי לאוים נינהו, היינו דצריכה חליצה מן האחין,
אלא לר"ל דחייבי כריתות נינהו, אמאי צריכה חליצה?**

ריש לקיש - לטעמיך אימא סיפא "עמד אחד מן האחין וקדשה, **אין לה עליו כלום**",
ואי חייבי לאוין נינהו, אמאי אין לה עליו כלום,
ואלא מאי שברייתא משובשת היא, ואין להקשות מברייתא זו.

רב ששת מתרץ לר' יוחנן - באמת אינה ברייתא משובשת,
וחייבי לאוין הוא לדברי הכל וכו' יוחנן,
אלא שרישא רבנן שקידושין תופסין בחייבי לאוים,
ולכן צריכה חליצה מן האחים,
וסיפא אתאן לר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין,
ולכן אם עמד אחד מן האחין וקדשה, אין לה עליו כלום.

קושית הגמ' - א"כ אמאי צריכה לומר מקרה חדשה בסיפא שעמד אחד מן האחין וקדשה,
היה הברייתא להישאר במקרה ראשון שנתקדשה על ידי החולץ,
ולומר לדברי רבי עקיבא אין לה עליו כלום,
ואינה צריכה חליצה מן האחים, ואמאי צריך מקרה חדשה בסיפא?

גמ' - קשיא על תירוץ של רב ששת,
וא"כ אין להקשות על ריש לקיש מברייתא זו.